Yazar Biyografisi (TEİS)
İlâhî, Abdullâh-ı İlâhî, Molla İlâhî

Madde Yazarı:	**Dr. Ömer UYAN**
Eser Yazılış Tarihi:	**1483**
Yazıldığı Saha:	**Anadolu-Osmanlı**
Edebiyat Alanı:	**Divan-Tekke Edebiyatı**
Dönemi:	**Başlangıç-15. Yüzyıl**
Dili:	**Türkçe**
Alfabesi:	**Arap**
Yapısı:	**Manzum-Mensur**
Niteliği:	**Telif**
Türü/Formu:	**Dinî-Tasavvufî-Ahlaki Eser**
Yayın Tarihi:	**03/11/2022**

Yazdır

MESLEKÜ'T-TÂLİBÎN (ABDULLÂH-I İLÂHÎ)

tasavvufi eser

İlâhî, Abdullâh-ı İlâhî, Molla İlâhî (d. ?/? - ö. 896/1491)

ISBN: 978-9944-237-87-1

Molla İlâhî olarak da bilinen Abdullâh-ı İlâhî'nin tasavvufi ahlakla ilgili esaslar ve dinî-tasavvufi nasihatler içeren Türkçe eseri. Manzum-mensur karışık olarak ve genel itibarıyla sade bir dille kaleme alınan *Meslekü't-tâlibîn* 888/1483 yılında Vardar'da yazılmıştır. Bazı yazma nüshlarda eserin ismi *Meslekü't-tâlibîn ve'l-âbidîn* veya *Meslekü't-tâlibîn ve'l-vâsılîn* olarak da geçmektedir. Yurt içinde birçok yazman nüshası bulunan eserin varak sayısı nüshalara göre değişmektedir. Müellif nüshası bulunmamaktadır. İlâhî, bazı dostlarının ve taliplerin Arapça ve Farsçayı iyi bilmediklerinden dolayı eserini Türkçe kaleme aldığını, bu eserden onların da feyizlenmesini istediğini söylemektedir (Kara 1988: 375; Özçelik 1990: 28; Biçer 1996: 12).

Eser dört ana bölümden oluşmakta, bazı bölümler kendi içinde tekrar alt başlıklara ayrılmaktadır. Eserde seyr ü sülûk yolunda yalnız ilerleyen Üveysî meşrep kişilerin hâllerinden, Hakk'a giden yolun meşakkatlerinden ve dikkat edilmesi gereken tehlikelerden, yirmi üç madde hâlinde kâmil bir mürşitte bulunması gereken özelliklerden ve yirmi madde hâlinde müritliğin şartlarından ve adabından bahsedilmektedir. Çok sayıda ayet, hadis iktibası, din büyüklerinin sözleri, atasözü, deyim ve hikmetli sözler yer almaktadır. Alıntılanan şiirler çoğunlukla Farsçadır. "Li-müellifihî" kaydıyla İlâhî'nin kendisine ait şiirler de mevcuttur. Şeyh Attâr olarak anılan Ferîdüddîn-i Attâr'ın *Tezkire-i Evliyâ* ve *Esrâr-nâme* adlı eserleri, *Mesnevî*, *Âşık Paşa Dîvânı* eserde ismi geçen kitaplardandır. Dönemin astroloji, ahlak ve psikoloji (ilmü'n-nefs) ilimlerinden izlerin de görüldüğü eserde üslup ve anlatım özelliği olarak hitap

ve nasihat dilinden, tahkiyeden, tasvirden, sorulardan, delillendirme ve günlük hayattan örneklemelerden, edebî sanatlardan yararlanıldığı görülmektedir (Özçelik 1990 52-67).İki yüksek lisans tezinde eser incelenmiş ve günümüz alfabesine aktarılmıştır (Özçelik 1990; Biçer 1996).

Yazarın biyografisi için bk. "İlâhî, Abdullâh-ı İlâhî, Molla İlâhî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilahi-abdullahi-ilahi-molla-ilahi

Eserden Örnekler

Kimseye assın irişmezse ziyânun dahî tokunmaya ve kendüne ne sanursan yoldaşuna ve konşuna dahî onu sanasın. Yalandan ve gıybetden ve kibrden ve hıkd u hasedden ve riyâ ve riyâsetden ve şöhretden ve adâvetden ve nâ-meşrû yire şehvetden ve bid'atden uzak olasın. Ve anana ve atana ihsân idesin ve hoş tutasın ve elin altındakileri hoş tutasın. Ve gelene ve gidene hürmet ve izzet idesin ve hoş tutasın. Ve cemî enbiyâya aleyhimü's-selâm îmân getüresin. Ve cemî ashâbı ve evliyâu'llâhı cân u gönülden sevesin rıdvânu'llâhi aleyhim ecma'în. Gûr azâbın ve Sırât Köprisin ve cehennemi ve sûru ve hisâbı ve sevâbı ve ikâbı hak bilesin ve Hak te'âlânın dîdârını hak bilesin. Ve dâ'imâ günâhunı anup istiğfâr idesin. Ve Hak te'âlânın sana olan âmme ve hâssa in'âmını ve ihsânını anup şükr idesin. Ve harâmdan kaçasın ve helâlden Hak te'âlâ ne virürse kanâ'at idesin. Ve hayrlı işlere dürüşesin, şerden ve ehl-i şerden ırağ olasın. Bey' u şirâda yalan söylemeyesin. Kendi hâlinde olasın, sa'y idesin ki senden halk ve Hak te'âlâ râzî ola. Dâ'im ölecegün anup ana göre amel idesin (Özçelik 1990: 332; Biçer 1996: 220)

Kaynakça

Biçer, Bekir (1996). *Abdullâh-ı İlâhî ve Meslekü't-tâlibîn ve'l-vâsılîn*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Kara, Mustafa (1988). "Molla İlâhî'ye Dair". *Osmanlı Araştırmaları. C.* VII-VIII. 365-392.

Özçelik, Yunus Nadi (1990). *Abdullah İlâhî ve Meslekü't-tâlibîn ve'l-vâsılîn (Edisyon-Kritik)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Atıf Bilgileri

UYAN, Ömer. "MESLEKÜ'T-TÂLİBÎN (ABDULLÂH-I İLÂHÎ)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/mesleku-t-talibin-abdullah-i-ilahi. [Erişim Tarihi: 14 Kasım 2022].

Benzer Eserler

#	Madde	Yazar	Madde Yazarı	İşlem
1	ESRÂR-NÂME (ABDULLÂH-I İLÂHÎ)	İlâhî, Abdullâh-ı İlâhî, Molla İlâhî	Dr. Ömer UYAN	Görüntüle
2	VAHDET-NÂME (ABDURRAHÎM)	Abdurrahîm, Abdurrahîm Karahisârî, Şeyh Abdurrahîm Karahisârî, Abdurrahîmu'l-Karahisârî, Abdurrahîm Sultân, Abdurrahîm Mısırlı-zâde, Mısırlı-zâde, Mısrîoğlu, Mısrî Sultân	Prof. Dr. Mehmet Sarı	Görüntüle
3	GARÎB-NÂME (ÂŞIK)	Âşık Paşa, Âşık	Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal	Görüntüle
4	U'CÛBETÜ'L-GARÂYİB FÎ NAZMİ'L-CEVÂHİRİ'L-ACÂYİB (BAHÂ)	Bahâ, Bahâeddîn ibn Abdurrahmân-ı Magalkaravî	Prof. Dr. Mustafa Arslan	Görüntüle

#	Madde	Yazar	Madde Yazarı	İşlem
5	KISSA-İ İSKENDER (HAMZAVÎ)	Hamzavî	Dr. Öğr. Üyesi Munise KOÇ	Görüntüle
6	BAHRÜ'L-HAKÂYIK (HATÎBOĞLU)	Hatîboğlu	Prof. Dr. Vahit Türk	Görüntüle
7	GÜLZÂR-I MA'NEVÎ / GÜLZÂR / DÎVÂN-I GÜLZÂR / KİTÂB-I GÜLZÂR (İBRÂHÎM TENNÛRÎ)	İbrâhîm Tennûrî	Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal	Görüntüle
8	GÜLŞEN-İ NİYÂZ (İBRÂHÎM TENNÛRÎ ?)	İbrâhîm Tennûrî	Dr. Necmiye Özbek Arslan	Görüntüle
9	[DÎVÂNÇE] (ÂŞIK)	İbrâhîm Tennûrî	Dr. Necmiye Özbek Arslan	Görüntüle
10	DÎVÂN (KEMÂL ÜMMÎ)	Kemâl Ümmî, İsmâ'îl	Araş. Gör. Büşra Karasu	Görüntüle
11	KIRK ARMAĞAN (KEMÂL ÜMMÎ)	Kemâl Ümmî, İsmâ'îl	Dr. Öğr. Üyesi Munise KOÇ	Görüntüle

© 2022 Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü | Ahmet Yesevi Üniversitesi